

פרשת אמור וערב לג בעומר תשפ"ג – איך מחנכים כוהנים לחיי זהירות והגבלה?

1. **ויקרא כא,א:** אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא יטמא בעמיו - **יבמות קיד,א:** לא תאכלום כי שקץ הם' - לא תאכילום [תאכלום] יכול להיקרא כמו 'תאכילום' - להזהיר הגדולים על הקטנים .. דלא ליספו ליה בידים. 'כל נפש מכם לא תאכל דם' - להזהיר הגדולים על הקטנים ... דלא ליספו ליה בידים. 'אמור אל הכנים ואמרת' - להזהיר גדולים על הקטנים ... דלא ליטמו להו בידים.

רמב"ם הלכות אבל ג,יב: כהן קטן הרי הגדולים מוזהרים שלא יטמאוהו, ואם בא להטמא מעצמו אין בית דין מצווין עליו להפרישו. אבל אביו צריך לחנכו בקדושה [מדרבנן].

אור החיים: למה שינה מסדר הרגיל בכל התורה לומר 'דבר אל' וגו'? [והרי לשון 'דבר' מתאים יותר שהוא לשון קשה, בניגוד ללשון 'אמור' שהוא רק תחנונים, כדברי רש"י בהעלותך יב,א: 'ותדבר מרים במשה' - אין דבור אלא לשון קשה, וכן 'דבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות'. ואין אמירה בכל מקום אלא תחנונים, כמו 'ויאמר אל נא אחי תרעו', 'ויאמר שמעו נא דברי' וכל נא לשון בקשה].

ליקוטי שיחות ז/151 הערה 23: יש להבין הלשון 'להזהיר גדולים על הקטנים', דלכאורה היה יכול לכתוב גם בלשון אחר? ובפרט לפי מה שכתב הרא"ם ריש פרשתנו והבית יוסף או"ח סימן שמג שמשמע שצריך להזהיר את הקטנים לפרוש מאיסור, והרי זה לא להלכה כנ"ל?

2. **אגרות קודש א/קנב:** ישנם נמנעים ומתיאשים משתפעול ההשפעה עליהם, מפני כמה טעמים הנכללים בשלשה: א) אומרים שהמצב עתה הוא כזה שטבע האנשים גס וחומרי ביותר ומותר האדם מן הבהמה אין, ואיך יכנס באזנם ענין של תורה ויר"ש? וע"ז בא הציווי שאפי' האוכל שקצים שהוא אינו בגדר אנושי כלל, שהרי נפשו של אדם קצה בהם, בכל זאת מצווה אתה לחנכו ולהזהירו. ב) אומרים שתועלת בתעמולה היא רק בנוגע לעניינים שלא הורגל בהם, אבל אם עבר ושנה והתיישן בהנהגתו - אין תקוה שיחזור בו. שלילת דעה זו מבוארת בענין הדם: על הפסוק 'רק חזק לבלתי אכול הדם' - אמרז"ל שהיו שטופים בדם לאכלו (ולכן נדרש 'חזק') ובכל זאת מוכרח ומועיל חנוך. ג) אומרים שצריך להתעסק בהשתדלות וחנוך דוקא במה שאפשר לבאר לחנוך ע"פ שכל וטעם ודעת, אבל במה שתלוי באמונה וקבלת עול והמחונך טוען שאינו מאמין - אין פתח להיכנס עמו בדברים. לזה בא הציווי לגדולים על הקטנים בענין הטומאה - אף שאין לה מבוא בשכל ואינה אלא גזרת הכתוב. והציווי גופא בכל עניינים אלו נותן כח לפעול בהמחונך והמודרך.

3. **ספר המאמרים תשח/240:** קבלה לאבותינו מרבינו הגדול אשר קבל מרבו ורבו מרבו [הבעש"ט הקדוש] דפירוש זהיר מלשון **זוהר ואור** (כמובא בצוואת הריב"ש בתחילתו: מלשון '**המשכילים יזהירו כזוהר הרקיע'**) והכוונה אבן במה הוי זהיר טפי - באיזו מצוה **האיר לו האור האלוקי יותר?**

תנחומא: משל למלך שאמר לטבח: בבקשה, אל תראה את המת כל ימך, שלא תטמא פלטרין שלי. **אברבנאל פרשת שמיני:** אסרה המאכלים שהם מתעבים ומשקצים הנפש הטהורה המשכלת ומולידים במזג האנושי אטימות וקלקול התאוות ... ומגרש רוח הטהרה והקדושה שעליה ביקש דוד (תהלים נא): 'לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש בקרבי'.

גיטין נח,ב: מעשה בבנו ובבתו של ר' ישמעאל בן אלישע (כהן גדול) שנשבו לשני אדונים רומיים. לימים נזדווגו במקום אחד, זה אומר יש לי עבד שאין כיופיו בכל העולם וזה אומר יש לי שפחה שאין בכל העולם כיופיה. אמרו בוא ונשיאם ונתחלק בוולדות. הכניסום לחדר, זה ישב בקרן זוית וזו ישבה בקרן זוית, זה אומר אני כהן בן כהנים גדולים אשא שפחה (נכרית)?! וזאת אומרת אני כהנת בת כהנים גדולים אנשא לעבד (נכרי)?! ובכו כל הלילה. כיון שעלה עמוד השחר הכירו זה את זה ונפלו זה על זה וגעו בבכיה עד שיצאה נשמתן, ועליהן קונן ירמיה: 'על אלה אני בוכיה עיני יורדה מים'.

ספר השיחות תשנ 445: 'אמור ... ואמרת - להזהיר גדולים על הקטנים', שכל בני ישראל - הקטנים עם הגדולים - נמצאים במצב של 'להזהיר' מלשון 'זוהר ואור', ואז רואים בגלוי שבחם של ישראל, כמרומו ב'אמור' שהוא גם לשון **שבח וחשיבות**, כמו 'את ה' האמרת וה' האמירך היום'.

דרש משה (הגאון ר' משה פיינשטיין) ריש פרשתנו: לכאורה גם 'ואמרת' הוא לגדולים ואיך ידעין הציווי לקטנים? אלא לחנך הבנים והבנות אינו כלום מה שיאמר שכן צריך לעשות - אם לא יראו שהוא דבר **חביב לו מאוד**. אבל אם ישמע מאביו שהיו לו ניסיונות בקיום מצוות שבת ויום טוב ורק שמכל מקום צריך לעמוד בניסיון - **לא יתחנכו מזה**, דיאמרו שהם אינם גיבורים כמותו. רק כשישמעו מהאב שאין שום ניסיון בקיום התורה והוא ענין חביב כל כך שהוא חיינו ואורך ימינו, אז יתחנכו בטוב. ונמצא שצריך לשתי אמירות לגדולים: אחד לעצם האיסור, והשני שיהיה **חביב**. ומזה תהיה אזהרה לקטנים.